

g l a s

slovenske kulturne akcije

Leto VII. - 7 VOCERO DE LA CULTURA ESLOVENA 15. 4. 1960

NI NEVARNOSTI?

Prijatelj v domovini je bral naše članke in poročila o borbi proti slovenščini in slovenski književnosti. Čudi se, odkod imamo poročila in zakaj smo črnogledi. Nikdar niso v domovini toliko tiskali, kakor sedaj in nikdar ni šlo za kulturne namene toliko denarja. Pesniki in pisatelji dobivajo državno plačo, za umetnike je tudi poskrbljeno.

Pisec se vprašuje! Na zunaj se borba ne opaža, med širše plasti razgovori o tem ne prodro. Režim sam se nad debatami umetnikov in pisateljev ne razburja (kadar bodo šli predaleč, bodo že privili). Še lju-bo jim je, da se oni v zamejstvu in "demokrati" v domovini morejo odteščati v začudenju, kako je Vidmarju, Koebeku, Šegi dovoljeno "režim" napadati.

Režim ve, da od njega plačani pesniki in pisatelji niso nevarni. Po komunistični ideologiji gre človeštvo brezrazredni družbi nasproti. Na koncu razvoja bodo vse razlike izginile, pomen narodov bo izplahnel, zrasla bo občja, vsečloveška kultura. Seveda se bo zgodilo: mali narodi bodo verjetno "izginili", njihovi jeziki in kulture bodo samo še arheološka zanimivost. V stari Avstriji se je na Štajerskem in Koroškem dogajalo, da je "mali" slovenki "človek odpadal, ker se je odločil utoniti v velikem nemštvu, kjer bo z ostalimi "velikimi" možmi ugleden in petičen gospod. Mali mora neizogibno kloniti pred velikim — in čez nekaj let ali desetletij bo pri Srbih ali Hrvatih vse tako "veliko", da bodo Slovenci kar ginili v svoji majhnosti, kar tekmovali, kako bi se otresli svoje "manjvrednosti". Danes Kardelj še zmerja Marinka v Ljubljano, da uganja šovinizem, kadar mu pošlje svoj referat v slovenščini v Beograd, čez nekaj let slovenski jezik v upravi že ne bo več viden, bo nerazumljiv, nepotreben.

Gustav Krklec, ugleden hrvatski pesnik in pisatelj je januarja 1960 v Zagrebu napisal v vodilni hrvatski reviji članek, v katerem svetuje Slovincem, da naj se odpovedo svojemu jeziku — in svoji kulturi. Naj se Slovenci nikar ne gredo "lokalne patriote" in naj opuste svoje pokrajinske posebnosti. Ljubljanski pisatelj in publicist Herbert Gruen je obiskal mednarodni knjižni sejem v Frankfurtu in napisal ogorčen članek v ljubljanskih Naših razgledih, kjer pravi: "... na razstavi je bilo vidno (v jugosl. paviljonu), da so prireditelji imeli nalogo zakriti dejstvo, da je Jugoslavija mnogonacionalna država. Razstavljena ni bila nobena makedonska knjiga; od slovenskih knjig pa samo "Vodnik po Mariboru" in Župančičev Ciciban v Krklečevi prepesnitvi, t.j. v srbskem (Dalje na 4. strani)

SLOVENSKA KULTURNA AKCIJA Umetnostni odsek

V soboto dne 30. aprila in v nedeljo dne 1. maja 1960

RAZSTAVA

del absolventov umetniške šole Slovenske kulturne akcije:
Metka Žirovnik, Ivan Bukovec, Tone Kržišnik, Francé Papež,
Darko Šušteršič, Jurij Vombergar.

Začetek razstave v soboto 30. aprila ob 19. uri z govorom
Rude Jurčeca, predsednika in Marijana Marolta, tajnika
Slovenske kulturne akcije.

Razstava bo v prostorih na Alvarado 350, Ramos Mejía.

Posebni vabil ni.

MEDDOBJE V

štev. 3-4

VSEBINA pravkar dotiskanega zvezka Meddobja:

PESMI: Anton Brezovnik: Vsakdanje pesmi (Zjutraj, šolske potrebščine, V kuhinji); France Papež: Pesmi in zapisi (Pomlad, Oživeeli junaki, Bit, Poletje, Jesen); Karel Rakovec: Domotožje; Vinko Beličič: Dve pesmi o gmajni; Valentin Humar: Fuga, Otožno slovo v ženskih rimah, Portret iz frankonske taberne; Dante Alighieri: Prvi spev Vic, prevedel Tine Debeljak.

PROZA: Ruda Jurčec: Carmen de Patagones; Božo Kramolc: Božič v Vanouvrju.

ESEJI: Karel Vladimir Truhlar: Problem osebne pokorščine; Milan Komar: Razmišljanja ob razgovorih III; Rafko Vodeb: Obisk pri Antonu Dermotu.

ČRKE, BESEDE, MISLI: Vlak v Bariloče (Ruda Jurčec); ČAS NA TRIBUNI: Pripisi k zapiskom neznanega pisatelja (Rafko Vodeb).

KNJIGE: Ob Franceta Papeža "Osnovnem govorjenju", (Branko Rebozov); The Parnassus of a small nation (Karel Rakovec).

ZAPISKI: Slovenska knjiga v letu 1959 (Martin Jevnikar).

Prvi kulturni večer bo v soboto dne 7. maja ob 19. uri v salonu Bullrich, Sarandí 41

Predaval bo č. g. dr. P. Krajnik

Tiska se:

SLOVENSKA UMETNOST
V ZAMEJSTVU

Uredil Marijan Marolt

S to knjigo se bo zaključil peti letnik izdaj Slov. kult. akcije. Kdor še ni poravnal naročnine, naj to čimprej stori.

Izšlo:

MEDDOBJE V, št. 3-4

Posamezni izvodi bodo na razpolago tudi na otvoritvi razstave umetniške šole v soboto dne 30. aprila.

JUBILEJNO NAROČNINO so plačali: g. Hafner Janez, Dunaj — jubilejna naročnina in za tiskovni sklad Glasu: \$ 1150.-; N. N. mezenski prispevek za 4 mesece \$ 4.000.-; č.g. Mejač Jože C.M., Lanus, \$ 800.-; dr. Rudolf Čujež, Kanada, 25.- dolarjev; N. N. Suárez, \$ 800. arh. Vladimir Mazi, San Isidro, \$ 1.000.-.

Za tiskovni sklad Glasa so darovali: Pucko Vinko, Quilmes, \$ 100.-; Žitnik Vinko, Capital, \$ 20.-; Urh Franci, San Antonio de Padua, 20.-peзов; Špacapan Mirko, Slovenska vas, Lanus, \$ 30.-; Jože Čampa, Slovenska vas, Lanus, 30.-peзов.

Vsem izrekamo pristrčno zahvalo.

Dogaja se, da se rokopisi za našo založbo ali uredništvo publikacij izgublajo. Zlasti sodelavce v inozemstvu prosimo, da naj rokopise pošiljajo priporočeno. — Založba S.K.A. in uredništva Meddobja, Vrednot in Glasa.

Slovenska plesalka Veronika Mlakar, ki je pred nekaj leti bila med nami v Buenos Airesu, živi sedaj stalno v New Yorku. Prvič je pred dvema leti nastopala v Združenih državah v francoski baletni skupini Ballets de Paris, ki jo vodi znani francoski koreograf in plesalec Roland Petit. V njegovi skupini je nastopala že dalj časa v Parizu. Med turnejo po ZDA je prejela ponudbo Chicago Opera Balleta za trimesečno turnejo in sicer kot druga plesalka. Letos je spet sprejela ponudbo istega baleta in sicer za tri mesece. Pleše glavne vloge in je druga plesalka za Meliso Hayden. Sedaj je stalna članica New York City Balleta in je njen soplesalec John Kriza iz Ballet Theatra.

Pred dvema letoma je na turneji plesala blizu Clevelanda in se je sešla s skupino Slovencev, med katerimi je bilo tudi nekaj znancev iz Buenos Airesa.

Slovenska filharmonija v Ljubljani je proslavila 150 letnico rojstva poljskega skladatelja Friderika Chopina. Na izrednem koncertu je nastopila poljska pianistka Barbara Hesse-Bukowska. Spominski koncert je dirigiral Samo Hubad.

Studia Slovenica v Washingtonu je izdala knjigo dr. Alojzija Kuharja "The Conversion of the Slovenes and the German-Slav Ethnic Boundary in the Eastern Alps — Spreobrnjenje Slovencev in nemško-slovanska etnična meja v Vzhodnih Alpah". Delo je izšlo kot drugi zvezek knjižne zbirke "Studia Slovenica", ki si je naredila težko nalogo opozoriti znanstveni svet na slovenski narod in na njegovo kulturo. Knjiga je vezana in obsega 231 strani, do sedaj je največji znanstveni tekst slovenskega znanstvenika v angleščini. Založba napoveduje da misli v prihodnjem letu izdati še eno slovensko znanstveno delo v angleškem jeziku. Cena knjige je 5 dolarjev in se lahko naroča pri: Studia Slovenica, P.O. Box 4531, Washington 17, D.C. in League of CSA 258 E. 19. Str. New York 3, N. Y. Vabimo vse člane in prijatelje kulturne akcije, da se za knjigo pozanimajo in opozore nanjo svoje znance med drugimi narodi, kajti delo naj zlasti med mednarodnim

Kako se Jobova zgodba konča? V Geržiničevem izboru slovenskega emigrantskega pripovedništva DNEVI SMRTNIKOV (250 strani, 17 avtorjev, 24 črtic) zgodba ni zaključena. Zasinil je novi dan: kakšen bo, še ne vemo. "Dnevi smrtnikov" so literarna antologija v pravem pomenu besede. Pravičen in karakterističen prerez skozi literarno ustvarjanje (krajša proza) slovenske povojne emigracije; stilno in kakovostno pestro ustvarjanje, a iskreno enotno po tematiki. "Česar polno je srce..."

Geržinič je ob pripravljanju izbora takoj odkril to snovno enotnost. Ugotovil je še več: da je mogoče iz drobcev, ki jih je s cvetobersko vestnostjo in odgovornostjo zbral, rekonstruirati novejšo slovensko zgodbo. (Pravzaprav so nove samo variante, sicer je ta zgodba stara tisoč let. Geržinič je nato odprl Starj testament in v Jobovi knjigi našel originalno verzijo.) Premetal je posamezne zgodbe, tako da je zunanji kronološki red njihovega nastanka zamenjal z notranjim kronološkim redom zgodb samih, in iz antologije mu je nastal dokument.

"Dnevi smrtnikov" so dokument. Pretresljiv dokument slovenske Jobove zgodbe — od spokojnega in bogaboječega življenja na tistem blagoslovljenem koščku sveta, ki se imenuje Slovenija, do nervoznega vživljanja v nove razmere v Cincinnatiju, Hong Kongu, Trstu, na avstralski obali. Urednik je prizore razdelil v štiri dejanja: Dan, Noč, Mrak in Sij. Vsako dejanje je uvedel z mottom iz Joba.

Uvodni akord je kratka, idilična Želetova skica "Moj Bog in moj Kras". Brez tragične primesi in pianissimo, tako da bi ga skoraj preslišal, se oglasi leitmotiv: sanjaril je, da bo šel po svetu: v Trst, v Ameriko ali kamor koli... "Legenda o Mariji, ki je bežala čez Kras proti morju te napolni z melanholijo in zaveš se šele, lko se leitmotiv ponovi, a topot "skozi kopreno solz": "Glej srce moraš imeti kakor skala, če hočeš po svetu."

Kakšen je bil tisti raj na zemlji, preden je prišel greh? Še vemo? "Figo veste," pravi Kociper. V "Bogcu na Plavščaku" ga opisuje z vso svojo zgovornostjo in krajevno barvitostjo. Za nekaj minut pozabiš na leitmotiv in te samo skrbi, ali se bo Jurekovi družinici pridružil čehakec.

Padla je Noč. Drugo dejanje. Oglasijo se strelji, na pozorišču se pojavijo "vojaki tuje oblasti" (Beličič, Kdo me kliče). Sin se poslavlja od matere: "Odprle so se mi oči. Lipnika ni zadela kap. A tudi razbojnik ga nišo in ne tujci. Moram od tu." Komaj je začel vračati dolg, ki se je nabiral dvajset let, in že ga mora odložiti.

Vrtljivi oder se premakne in pokaže notranjščino belgijske kasarne (Kramolc, Smeti). V kotih so nagrmadeni nahrbtniki in škatle. Ob stenah žde ljudje, nekateri so oprti na zid, drugi leže po sredi sobe, nekateri stoje. Nekdo hrešče kašlja in pljuva na pod. "Talijanj so blokiral Tivoli." Šikane, zasliševanja, grožnje, talci, Gonars... Moreči spomini. Sanje?

Spet talci, "V gramozni jami" (Karel Mauser). Avto vozi trideset življenj... Feer-maa! Potlej bruhnejo strelji...

Kazalci časa se za hip ustavijo, kot bi hoteli počastiti smrt enajstih tisočev. Eden se reši (Novak, Zgodbe neznanih vojakov). Zastavi korak, korak umirajočega vojaka, da prinese svojo skrivnost na cilj, da pove ljudem tisto najvažnejše. Prišel je do cerkve, povzpel se v zvonik in zamajal veliki zvon.

Koroščev "Neznani junak" — pastir, ki ni hotel izdati častnikov domobrancev — je povišan v častnika — z vžganimi zvezdami na golih ramenih.

Tretje dejanje: Mrak. Kot "Cigani" (L. Potokar) stojimo vsak pri svojem nahrbtniku in zlagamo vanj svoje sirotne cape. Domovina je zamižala na obe očesi, kakor da nismo njeni — naščuvani otroci lučajo kamenje, ko odhajamo tjakaj, kamor piha veter svoje bele, lahkomiselne oblake.

Imamo "Potni list" (M. Javornik) za na pot? V borbi idej je potreben veljaven potni list, s ponarejenim preslepiš samo samoga sebe. Je to ena izmed najmočnejše napisanih zgodb v izboru (tudi najdaljša). Linija med rdečimi in ameriškimi zasedbenimi stražami, prebežniki. Med njimi Lida, bivši minister za ideološko

vzgojo. Edino za ljubezen je некоč imela pravi potni list in še tega je zgubila. Nazaj mora — ugrabljena.

S kakšnimi papirji torej? S katerim geslom? Za svobodo?

"V senci leskovega grma" razmišlja V. Beličič, kaj je neslo tisto majsko nedeljo tisoče in tisoče preko planin v tujino. Ali je Zahod boljši? Kako časti boginjo svobodo? "Neoč sem mislil, da sva vi in jaz ena duša v boju za boljši svet," govori zastopniku bogatega Zahoda, "zdaj pa vidim, da ne govoriva istega jezika."

Za mejo, v Gradcu, pod "Osutimi platanami" (L. Potokar), domotožje po Ljubljani, po Trški gori. Kakor osuta platana si: dva brsta, da ozelenita na spomlad, če se kmalu vrnemo, če pa ne, pozebe še to...

"Begunec Farič" (F. F. Bukvič) je pobegnil čez madžarsko mejo, pustil ženo v petem mesecu doma, pa se vrnil ponjo in otroka, zakaj "pravi mir in resnično svobodo bova imela šele na oni strani".

Tako nihajo begunske usode med domovino in tujino, dokler ne pride končna odločitev. Barka se ustavi ob izlivu Srebrne reke. Za kratek odhiti so pozabljene tegobe. Z vedrim pesimizmom križari Marijan Marolt — in z njim toliko drugih po buenosaireskih ulicah "Buhkando trabaho".

Prve plače začno prihajati v žepe. Dobršen del gre za zavoj, ki jih sinovi in možje pošiljajo domov. (Ni res čudno, da naši leposlovci niso spregledali in preskočili niti ene faze v tej dolgi in žalostni stori?) "Prežalostne šrifitice" (Zorko Simičič) pišejo hvaležni, očarani prejemniki. "Seveda, če ne moreš, nikar. Ampak že ko tako siliš..." — "Argentina! Tam imajo vse. Imajo igle..."

Sličica s suhe argentinske pampe. Žejna je zemlja, žejna živina. Nazadnje pride "Dež" (Janez Ogrin), ki ga tisoči kolnejo, a mi blagoslavljam. V pampi filmajo naprej. Tako jim ne uide čudež za argentinsko pampo — sneg. Tine Debeljak se zgane: "Pozdrav iz domovine? Tinček! Metka! Jožek! Otroci moji, kje ste, da se kepamo?" Bere nam "Odkrite stopinje v snegu", analitično, spretno ob obujanju spominov zgrajeno povest "staronaseljenke" Francke.

Grozotne so "Odhojene stopinje" (Zorko Simičič) po nočnem buenosaireskem tlaku. "Kakšen les? Smrekov ali hrastov? Fantje, kakšen les?" — za zadnje domovališče. To je edino vprašanje...

Iz predmestja v Združenih državah je iztrgan prizor z naslovom "Slum" (Karel Mauser) s tipičnim obeležjem. Izstopa iz naše antologije, ker ne prinaša usode našega človeka v tujem svetu, in je v tem izboru zanimiv samo zato, ker dokazuje, kako se je naš pisatelj znal živeti v problematiko in motiviko novega kraja. "Jutri" Neve Rudolfove je deklislo sanjarjenje, a s trdno podlago. Povezuje našo Primorsko in Avstralijo: "En znan glas: skeleče čirikanje čričkov. Ena domača podoba: gmajna."

Zadnje dejanje: Sij. V "Prvem prepoznem srečanju" (Zorko Simičič) potuje na Kitajsko slovenski zdravnik - misijonar. Ne gre iskat dela, sam si ga je naložil; ne gre iskat dežele, ki bi ga sprejela, temveč ki ga bo izgnala. Pred prvo nalogo je postavljen že med vožnjo na ladji. Delikatna naloga in cena previsoka. Srečanje je prepozno. Psihološko fina študija, med najboljšimi v tej knjigi.

"Umor v zelenem mescu" (Vladimir Kos): skopo skiciran pa umetniško dobro pretehtan japonski motiv. Ob koncu stopi avtor pred zavoso in razmišlja o slovenski književnosti. Spet Avstralija v "Da bi vzbrstela" (Neva Rudolf): "Silim se biti Avstralec, pa sem v duši Avstrijec. Ali ti nikoli ne čutiš te razdvojenosti?"

V Cincinnatiju "z zvonkljajočim imenom" se slovenski emigrant napravlja, da bo kuril "Vuzmenico" (Ruda Jurčec). Z obnavljanjem domačega običaja, ki mu obuja toliko spominov veselih in žalostnih — skuša ven iz otopelosti. Tujina ga ne razume. Veličastna in ganljiva zgodba, tudi ena izmed najboljših v zbirki, uglašena na blagoslovitev ognja na veliko soboto.

"Večna luč" (Vinko Beličič). Obsijana ladja in dekle, ki solznih oči maha in kliče v joku: "Ata! Moj ata!" On ji odgovarja samo: "Franka! Franka!" in misli, koliko bo pretrpelo to mlado drevo, preden se bo vraslo v tujo zemljo.

Mene vsaj tolikšna enotnost in rast — spričo toliko avtorjev — preseneča. Prav lahko bi bili DNEVI SMRTNIKOV delo enega samega pisatelja, si mislim, ki bi znal večje menjavati slog.

Karel Rakovec.

svetom razloži slovenske nazore o koroški meji in pomaga ovreči nekatere nemške trditve o naši narodnosti meji na severu. Knjiga gotovo tudi lepo predstavlja slovensko znanost med tistimi, ki jim je namenjena.

odmevi

Prijatelj iz Evrope nam piše: "... le dalje s smerjo, kakor ste si jo začrtali. Nekateri menijo, da živite preveč v preteklosti, spominih. Ameriški in ruski (sovjetski) človek živita brez preteklosti. Mislim, da je očitke preteklost poklon, ker ima ta človek svoje korenine v zgodovini, da ima neko zgodovino: evropski človek je — celui qui se souvient..."

"Kanadska Ameriška domovina" piše 23. februarja:

"... Na drugem mestu poročamo, kako so komunisti delavni predvsem v razpečavanju svoje pogubne literature. Katoliški Slovenci v Kanadi v primeri z njimi napravimo bore malo. Na primer: O rednih izdajah Slovenske kulturne akcije v Argentini se tukaj komaj kje kaj zapiše. O njenih knjižnih izdajah se skoraj ne govori med nami. In rednih naročnikov v Kanadi je sramotno malo. Ali je to znak, da Slovenci svoje literature ne beremo več, ali da naša zavest pada, ali da se nam zdi škoda denarja za lastne kulturne vrednote, ki nam jih posreduje naš lastni tisk v svobodi. Sliši se tale izgovor: Slovenska knjižna izdanja so predraga. Odgovor na izgovor se glasi: Če bi se v Kanadi prišlo vsaj toliko novih naročnikov za S.K.A., da bi bilo vseh samo 100, bi se mogle cene knjigam, ki jih izdaja S.K.A., tisti trenutek znižati. Knjige S.K.A. in več potrebnih informacij lahko vsakdo dobi v Slovenski pisarni, 618 Manning Ave., Toronto."

— "Svobodna Slovenija" (števil. 13-XVII) je objavila kritiko knjige: Dante Alighieri: Božanska komedija, Pekel, ki jo je napisal Stefan Tonkli. Med drugim pravi:

"Visoko nad vse prevode iz italijanščine se dviga prevajanje Božanske komedije... Družinska in slovstvena tradicija, pravi Tine Debeljak, ga je napotila, da se je lotil še on Danteja. Tako je nastal nov prevod Pekla — prevedel ga je pesnik, ki je doživel podobno usodo kot avtor. Vsi veliki svetovni literarni in umetniški duhovi so se vračali k Danteju. Celo papeži so iskali pri njem navdih... Zato moramo s hvaležnostjo in veseljem seči po knjigi, ki sta nam jo predložila Slovenska kulturna akcija in dolgoletni trud Tineta Debeljaka. Med izdajami Slovenske kulturne akcije je to drugi prevod poleg Avguštinovega Enchiridiona... Tine Debeljak je s svojo neutrudljivo pridnostjo in hkrati spretnostjo in okretnostjo prelil Dantejeve verze tako, da je prevod čitljiv in razumljiv in dasi je italijanščina zelo melodična, zvenijo lepo tudi Debeljakovi verzi, ki so hkrati vedno skušali izérpno podati vsebino izvornika in jo prekovati v lepo slovenščino... S to knjigo Slov. kult. akcija in prevajalec dokazujeta kulturno višino Slovencev in hkrati nakazujeta, kakšno naj bo bodoče naše sodstvo."

doma in po svetu

— Slovensko gledališče v Trstu je 27. januarja uprizorilo dramatisacijo dela Vladimira Levstika Gadje gnezdo, ki ga je dramaturg Herbert Gruen prekrstil v Kastelko. Kritika pravi, da je Gruen delo po svoje popravil, ko je izločil vse, kar bi današnjemu režimu v Sloveniji ne bilo pogodi.

— Založba Lipa v Kopru je izdala pesniško zbirko Stanka Vuka in je izdaja postumna. Stanka Vuka so ubili v Trstu aprila 1944 neznanci in še danes ni pojasnjeno ozadje zločina. Na pragu doma so ga ustrelili hkrati z njegovo ženo. Obširen uvod je napisal knjigi dr. Lino Legiša, ki je skupno z Milkom Matičetom tudi zbral gradivo in ga priredil za tisk. Naslovno stran je napravil slikar Lojze Spacal. Zbirka nosi naslov: Zemlja na zahodu.

— Tržaški slovenski pesnik Boris Pahor bo izdal knjigo novel pri neki ljubljanski založbi.

— Ameriški pisatelj Ernest Hemingway se je iz Španije vrnil na svoj dom na Kubi. Ko je bil v Habanji podpredsednik sovjetske vande Mikojan, je pozdravil tudi Hemingwaya. Tik pred prihodom na Kubo pa je Hemingway izjavil časnikarjem v New Yorku, da so vsa njegova dela izšla v prevodu v Moskvi, da pa ni dobil od tam niti

centa za avtorske pravice, da si je njegova dela zelo dobro prodajajo. Ni znano, ali se je Hemingway mogel glede tega pritožiti pri Mikojanu.

Veliko delo pisatelja T. Manna "Der Zauberberg" je izšlo v slovenskem prevodu in ga je izdala Cankarjeva založba v Ljubljani. Obsežno delo je prevedel Janez Gradišnik in nosi v slovenščini naslov "Čarobna gora". Prvi del je izšel koncem novembra 1959, drugi pa v februarju 1960.

Mestno gledališče v Ljubljani je izdalo izbrane spise Fran Lipaha pod naslovom "Gledališka zmes". Knjigo je uredil in opombe napisal Janko Traven.

Lavantinski škofijski ordinariat je ob stoletnici prenosa škofijskega sedeža iz št. Andraža v Maribor izdal "Nekrologij svetnih in redovnih duhovnikov lavantinske škofije od 1. IX. 1859. do 1. I. 1959."

Publicist Dušan Kermauner je v Naših razgledih (IX. - 3) objavil članek o delu komunistov pri reviji Mladina v letih 1925-1928. Pisec pravi, da je bila revija glasilo skupine slušateljev ljubljanske univerze in v začetnih letih ni bila komunistična. Uredniki so bili celo proti politiki partije. Vendar se je med sodelavce vpletla skupina

komunističnih piscev, ki so morali v začetku na zakrit način vrivati svoje misli. To jim je moglo uspevati, ker so komunisti znali izrabljati naivnost urednika, pesnika Srečka Kosovela. Revija bi sicer mogla že prej preiti popolnoma pod kontrolo partije, če bi komunisti imeli dovolj pisateljev, ki bi revijo "preplavili" s svojimi spisi.

Zveza poljskih pisateljev je imela kongres v Varšavi. Po dogodkih v oktobru 1956 so imeli poljski pisatelji in umetniki mnogo svobode. Na kongresu pa so sedaj ugotovili, da se položaj za poljsko književnost slabša. Vlada vsiljuje svoje nazore o socialističnem režimu in skuša vrniti zaupnike partije na vodilna mesta v pisateljski organizaciji. Podpredsednik vlade Jarošewicz je prišel na kongres in razlagal, kaj vlada želi. Glavno revijo Nova kultura so dobili v roke pisatelji, ki so člani partije. Vendar so pri volitvah zmagali kandidati demokratske smeri in je partija spravila v vodstvo samo tri člane, in režimu se je posrečilo, da je bil za predsednika Zveze izvoljen partijec Ivaszkiewicz. V glavni odbor sta bila izvoljena tudi dva pisatelja (katoliške smeri: Pavel Jasienica in Jerzy Zawiejewski in v odboru je ostala tudi Marija Dabrowska, glavna nasprotnica partije med književniki. Katoliški pisatelj Stefan Kisielewski pa je na kongresu zagovarjal predlog, da naj vsi demokratsko usmerjeni pisatelji zvezo zapuste, ker ni več svobodna in se je morala podrediti partiji.

Sovjetska književnost je popolnoma preplavila knjižni trg v Bolgariji. Rabotniško delo je pisalo, da je v Bolgariji v 15 letih izšlo v prevodu nad 5000 sovjetskih avtorjev, poleg tega pa so nad 20 milijonov izvodov ruskih knjig prodali v izvornih moskovskih izdajah.

V letu 1960 bodo v prevodu izdali na Poljskem: 84 francoskih, 70 sovjetskih, 48 angleških, 43 nemških, 34 ameriških avtorjev. Zanimivo je, da je Poljska edina država v komunističnem bloku, ki je v prevodu objavila pesmi Borisa Pasternaka.

(Dalje s 1. strani)

prevodu." Slovenskih knjig se tiska toliko, da moremo reči: izhaja vsak dan ena — izvorna ali prevod. Od 300 knjig v letu 1959 niso znali poslati v Frankfurt druge knjige kot vodič po Mariboru in okolici...

Krklec je v Zagrebu mnenja, da smo lokalno, folklorno zanimivi (kakor da ne bi držalo, da bo po smrti Slovencev zelo verjetno Krklec kot Hrvat tudi postal samo še lokalna, folklorna posebnost). V Frankfurtu ni bilo slovenskih in makedonskih knjig, tam smo Slovenci že postali narod brez knjige in lastne kulture.

Res je: kolo časa gre svojo pot in mnogo narodov je v zgodovini človeštva že izginilo. Teda narodi so izginjali, niso pa izginile njih kulture in dajši narodov več ni, so njih kulture še vedno zaklad vsega človeštva. Pri nas gre razvoj v obratni smeri: živ narod naj kar odvrže svojo kulturo, naj jo sam pokoplje — in ko bo zgodovinar iskal sledove Slovencev, bo poleg poročila o njihovi prostovoljni smrti mogel zapisati še: narod je izvršil samomor, prostovoljen samomor, ko je pred smrtjo uničil svojo kulturo. Inki, Azteki so pustili zaklad svoje kulture, slovenski narod je izginil, ker ni imel svoje kulture.

Ko smo se proti tujcem borili, smo smatrali odpadnike za tisto, kar so bili: izdajalci. Zagrešili so zločin proti lastnemu narodu, pred ljudmi tistega naroda, ki so se mu poklonili, pa so ostali vsaj — neznačajnejši. Isto se sedaj dogaja, le da se dela pod krinko "izrednih podpor slovenski knjigi in se grade važna kulturna poslopja". Režim dejansko daje samo injekcije za močno anastezijo, tako močno, da bolnik nič ne ve, kaj z njim počno; od časa do časa pa so injekcije tolikšne, da ne uspavajo, ampak tudi ubijajo.

"GLAS" je štirinajstdnevnik. Izdaja ga Slovenska kulturna akcija, Alvarado 350, Ramos Mejía, FCNDFS, Bs. Aires, Argentina. Ureja Ruda Jurčec. Tiska tiskarna "Federico Grote", Montes de Oca 320, Buenos Aires.

TARIFA REDUCIDA

Concesión 4228

Registro Nacional
de la Propiedad Intelectual
Nº 624.770